

PWYLLGOR	PWYLLGOR TRWYDDEDU CYFFREDINOL
DYDDIAD:	22 MEHEFIN 2026
TEITL:	PRISIAU TEITHIAU CERBYDAU TACSI HACNI
PWRPAS:	CYMERADWYO CYNNIG GAN Y DIWYDIANT I GODI'R UCHAFSWM PRISIAU
AWDUR:	PENNAETH YR ADRAN AMGYLCHEDD

1.0 GWYBODAETH GEFNDIROL

- 1.1 Mae'r Ddeddf Llywodraeth Leol (Darpariaethau Amrywiol) 1976 yn gosod dyletswyddau rheoleiddio ar yr Awdurdod Trwyddedu mewn perthynas â gweithredu uchafbris a all gael ei godi ar y cyhoedd wrth deithio mewn cerbydau hacni oddi fewn i'r Sir . Mae'r ddeddf yn gorfodi darparu tabl prisiau, ac mae hyn ynghyd a'r gofyniad statudol i ddefnyddio cloc tacsï (taxi meter) yn caniatáu mecanwaith i reoleiddio'r prisiau a godir ac i ddiogelu buddiannau'r cyhoedd.
- 1.2 Mae'n ofynnol fod unrhyw gais am newid yr uchafbris a godir yn cael ei gyflwyno gan y diwydiant . Fe dderbyniwyd 3 cais yn ddiweddar gan Mr Chris O' Neal a Mr Mark Davies ac Mr Mark Dunning sydd berchnogion cwmnïau tacsï - i adolygu'r prisiau. Fe yrrwyd cynnig manwl gan Mr Chris O'Neal yn unig ac roedd yn cyflwyno'r cynnig ar ran y cwmni, Network Cars. Gweler yr atodiad i'r adroddiad hwn am gopïau llawn o'r cynigion a'r ohebiaeth a dderbyniwyd gan y diwydiant .
- 1.3 Nid yw'r uchafbris yn berthnasol i deithiau mewn cerbydau hurio preifat , a drefnir ymlaen llaw.
- 1.4 Fe gafwyd cais llwyddiannus i gynyddu'r uchafbris yn 2019 ac yn ddiweddarach yn 2022 , ac nid oes newid wedi bod ers hynny. Gweler atodiad 1 am dabl o'r uchafbrisiau presennol. Fe gynyddwyd yr uchafbris am y ddwy filltir gyntaf taith tacsï o £5 i £6 yn 2019; sydd yn gynydd sylweddol oedd yn adlewyrch cyfartaledd costau chwyddiant dros y cyfnod. Nid oes cynnydd wedi bod yn y cyfraddau sylfaenol un a dwy filltir cyntaf taith ers hynny.
- 1.5 Fe gytunodd y Pwyllgor hwn i godi cyfraddau atodol eraill yn 2022 yn hytrach na chodi y gyfradd sylfaenol un a dwy filltir fel a ganlyn –

Tabl 1 - CYNNYDD PRISIAU TACSI A GYMERADWYWYD 2022
Cadw cyfradd uchafbris taith un filltir a thaith dwy filltir (a mwy) yr un fath. Roedd y pris a godir ar y pryd o gwmpas y cyfartaledd wrth gymharu gyda Cynghorau eraill y Gogledd, ac y byddai cynnyddu'r cyfraddau sylfaenol ar gyfer teithiau byr yn anfanteisio y mwyaf anghenus yn y gymdeithas
Cynyddu uchafbris cludo bagiau ychwanegol yng nghist car o 30c yr eitem i 50c yr eitem
Cynyddu cost valet glanhau o £45 i £120 i adlewyrchu costau glanhau proffesiynol cyfredol, ac yr amser nad yw y cerbyd ar gael i'w hurio.
Cynyddu cost cyfradd hurio tacsï rhwng 00:00 a 07:00 o 50% yn uwch na'r gyfradd sylfaenol i 60% yn uwch na'r gyfradd sylfaenol o £4.50 i £4.80 y filltir.
Creu 'tariff' newydd ar gyfer teithiau bws mini ar gyfer rhwng 5 ac 8 teithiwr - i £6.60 am siwrnai mwy na 2 filltir

2 FFACTORAU SYDD YN EFFEITHIO AR GOSTAU BUSNESAU TACSI

- 2.1 Mae busnesau bach a canolig sydd yn cyflogi gweithwyr wedi wynebu cynnydd mewn costau megis yswiriant cenedlaethol ac cynnydd yn y isafswm cyflog cyfradd dros y blynyddoedd diwethaf – ac mae hyn wedi tanseilio gallu busnesau bach fel cwmnïau tacsï i wneud proffid.
- 2.2 Mae'r sefyllfa economaidd yn y wlad dros y misoedd diwethaf wedi gweld cynnydd sylweddol mewn costau tanwydd, yn enwedig Diesel oherwydd y rhyfel yn Iran. Mae'r rhagolygon yn nodi na fydd costau tanwydd yn gostwng yn y dyfodol agos ac mae cynnydd sylweddol arall ar y gorwel mewn costau nwy a thrydan fydd yn effeithio ar bawb.
- 2.3 Noder fod cyfradd chwyddiant yn parhau i fod yn uwch na tharged 2% y Llywodraeth. Er fod cyfradd chwyddiant wedi gostwng yn ddiweddar; mae'r cynnydd mewn costau tanwydd a ffactorau geo-wleidyddol yn y Dwyrain Canol yn golygu fod chwyddiant a chostau bwyd sylfaenol yn debygol o godi dros y misoedd nesaf.
- 2.4 Mae costau yswiriant priodol ar gyfer cerbydau trwyddedig yn uchel, ac wrth gwrs mae costau blynyddol ynghlwm a thrwyddedu cerbyd tacsï, a chostau bob tair blynedd ynghlwm a thrwyddedu gyrwyr.

3. CYNNIG Y DIWYDIANT AR GYFER UCHAFBRIS NEWYDD AR GYFER TEITHIAU CERBYD HACNI

- 3.1 Mae llawer o gynghorau wedi bod yn derbyn cynigion pendant yn ddiweddar gan y diwydiant tacsï i adolygu a chynyddu'r uchafbris mewn amrywiol ffyrdd. Mae yna gyfradd uchafbris penodol ar gyfer elfennau gwahanol; gan gynnwys cyfradd am daith 1 milltir a chyfradd gyffredinol lle mae taith yn 2 filltir neu fwy. Fe welir o'r tabl isod yr uchafbris sydd yn cael ei weithredu ar gyfer teithiau mewn cerbydau hacni dros siroedd cyfagos ar hyn o bryd, ac fe nodir os yw'r uchaf brisiau wedi bod yn destun adolygiad ar hyn o bryd.

Tabl 2 – pris cyfatebol cyfredol am yr un filltir cyntaf o daith

	Gwynedd cyfredol	Môn	Conwy	Powys	Dinbych	Ceredigion
	£3.60	£3.50	£4.00	£4.00	£4.00	£3.50
Blwyddyn adolygu	2022	2017	2022 Cynnydd	2022 Aros yr un fath	Argymhelliad	Ymgynghoriad ar argymhelliad i gynyddu i £4.00

- 3.3 Yn gyffredinol ar draws Gymru - mae y siroedd mwyaf gwledig yn codi rhwng £3 a £4 am y filltir cyntaf, gyda ambell i sir Trefol yn y De yn codi rhwng £5 a £6. Noder fod y rhan fwyaf o siroedd yn codi rhwng £4 a £5 am y filltir cyntaf
- 3.4 Mae amryw o'r cwmnïau sydd wedi cyflwyno cynnig i godi uchafbris yn cynnig cynyddu'r gyfradd am y filltir gyntaf o £3.60 i £4.00.

Fe ofynnodd sawl un yn y diwydiant i gael codi cyfradd y filltir cyntaf yn 2022 , ond oherwydd y pryder fod unigolion bregus yn dueddol o fod yn ddibynnol ar deithiau byr lleol mewn tacsï , fe benderfynwyd codi cyfraddau eraill fel sydd wedi nodi yn nhabl un uchod . Mae'r cynnig i godi mwy am deithiau byr yn ddealladwy; gan fod costau sy'n gysylltiedig a cerbyd a'r gyrrwr yn uwch ar gyfer siwrnai byr .

- 3.3 Mae'r pobl sydd yn defnyddio tacsï yn ystod y dydd ar gyfer siwrnai byr yn fwy tebygol o fod yn methu defnyddio ffyrdd eraill o deithio , ac yn bobl sydd yn fwy tebygol o fod yn oedrannus neu yn fregus. Mae'n rhaid fod yn hynod ofalus wrth bwysu a mesur buddion codi prisiau tacsï i'r diwydiant , yn erbyn yr anfanteision sydd yn codi drwy gyflwyno mesurau sydd yn debygol o gael effaith ar garfan o'r gymdeithas sydd yn cael eu heffeithio fwyaf gan gynydd mewn costau byw .
- 3.4 Mae y cwmnïau tacsï yn gwneud y pwynt fod cyfraddau isafswm cyflogau wedi codi; yn ogystal a chostau cynnal a chadw cerbydau. Noder nad yw costau bellach yn cael eu hadennill drwy codi £3.60 am y filltir cyntaf, ac mae un cwmni yn gofyn am gael codi y gyfradd ar gyfer yr ail filltir mewn taith cerbyd hacni yn ogystal a'r milltiroedd dilynol.
- 3.5 Mae un cwmni yn nodi na fydd cwmnïau tacsï mewn ardaloedd gwledig yn gallu goroesi heb fod hawl i godi mwy am deithiau tacsï. Fe fyddai llai o gwmnïau tacsï mewn ardal wledig lle mae darpariaeth tacsï eisoes yn wan, yn creu mwy o anghydraddoldebau o safbwynt mynediad at wasanaethau i'r rhai mwyaf bregus yn ein cymdeithas.
- 3.6 Mae rhai sydd wedi cyflwyno cynigion o'r diwydiant hefyd yn awgrymu y dylid edrych yn ofalus ar yr uchafbrisïau mewn perthynas a newid y cyfnodau ' tariffs' hwyr yn y nos, gan gychwyn y tariff hwyr ynghynt gyda'r nos , gan fod llawer o deithiau sydd yn gysylltiedig ac economi hwyr y nos yn rai dewisol.
- 3.7 Mae'n bwysig nodi nad oes rhaid i gwmni tacsï godi'r uchafbris am deithiau mewn cerbyd hacni. Mae llawer o gwmnïau yn dewis peidio; ac yn codi prisiau sydd yn is ac yn unol â'r hyn a ystyrir i fod yn gyfradd cystadleuol.

4. CYNNIG YR AWDURDOD TRWYDDEDU

- 4.1 O ystyried y ffactorau oll sydd yn bwysig i'r cyd-destun economaidd presenol - cynnig fod y prisiau yn cael eu cynyddu fel a ganlyn -
  - Cynyddu uchafbris cyfradd taith un filltir o £3.60 i £4.00 er mwyn fod yn gyson gyda amryw o gynghorau eraill er mwyn cyfarch cynnydd mewn costau rhedeg tacsï.
  - Cynyddu oriau gweithredol tariff hwyr y nos i fod yn weithredol o 21:00 yr hwyr tan 07:00 y bore , yn hytrach na bod yn weithredol o 00:00 hanner nos.
  - Gostwng cyfradd cost teithiau tariff hwyr o 60% uwch na'r gyfradd sylfaenol yn ôl i 50% yn uwch na'r gyfradd sylfaenol er mwyn cyd – fynd yn gyffredinol gyda cynghorau eraill.

Tabl 3 - cymharu newidiadau arfaethedig gyda'r sefyllfa bresennol

Uchafbris perthnasol	Cyfraddau presennol ers 2022	Argymhelliad 2026
Ile mae'r daith yn llai na milltir	£3.60	£4.00
Ile mae'r daith yn fwy na milltir, am y filltir gyntaf	£3.00	Dim newid
Creu 'tariff' ychwanegol ar gyfer teithiau mewn bws mini lle mae rhwng 5 ac 8 o deithwyr	£3.30	£3.30
Uchafbris cludo bagiau ychwanegol yn cist y cerbyd	50c	50c
Uchafbris cost 'valet' glanhau proffesiynol	£120	£120
Am logi'r cerbyd rhwng hanner nos a 7:00y.b. unrhyw ddydd neu ar unrhyw amser ar Wyl y Banc, heblaw am Ddydd Nadolig a Dydd Calan	60% yn ychwanegol ar y gyfradd sylfaenol £4.80	50% yn ychwanegol i'r cyfradd sylfaenol £4.50 , ond cyfradd yn weithredol o 9pm yn hytrach na hanner nos

5. YMGYNGHORI Â'R DIWYDIANT

- 4.1 Os fydd y Pwyllgor hwn yn derbyn yr argymhelliad; fe fyddwn yn ymgynghori ar y cynnig am 14 diwrnod mewn papur lleol; gyda'r bwriad fod yr uchafbris newydd yn weithredol o'r dyddiad bydd y rhybudd yn dod i ben.
- 4.2 Os oes gwrthwynebiad i'r cynnig yn dod i law yn ystod cyfnod yr ymgynghoriad; fe fydd yr argymhelliad yn cael ei gyfeirio yn ôl i'r Pwyllgor hwn er mwyn i sail y gwrthwynebiad dderbyn ystyriaeth; ac ni fydd yn dod yn weithredol hyd nes y ceir penderfyniad terfynol gan y Pwyllgor .

ARGYMHELLIAD

Bod y Pwyllgor yn cymeradwyo'r cynnig i godi'r uchafbris yn unol â'r argymhellion; neu yn cynnig cymeradwyaeth ar gyfer opsiynau eraill o godi uchafbris, ar gyfer teithiau mewn cerbydau hacni trwyddedig yn y Sir.